

2. Złóża rud i soli lub ich części zalicza się:

- 1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby w jednym z wyrobisk górniczych występowanie metanu pochodzenia naturalnego w powietrzu o koncentracji przekraczającej 0,1%.
- 2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ lub wyrzut metanu bądź metanu łącznie z innymi gazami pochodzenia naturalnego.

§ 4. 1. W razie wystąpienia metanu w części pokładu węgla, pokład ten w obrębie całego obszaru górniczego powinien być zaliczony do tej samej kategorii zagrożenia metanowego.

2. W razie występowania zmian warunków naturalnych wpływających w sposób istotny na zagrożenie metanowe w pokładzie węgla (uskoki lub inne zaburzenia geologiczne), poszczególne jego części mogą być zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 5. 1. W odniesieniu do złóż węgla lub ich części:

- 1) ilość wydzielającego się metanu do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie określa służba wentylacyjna zakładu górniczego na podstawie pomiarów ilości powietrza oraz wyników analiz wykonanych przez laboratorium zakładu górniczego,
- 2) określenia zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową dokonuje Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez Ministra Górnictwa i Energetyki w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

2. Pomiary i pobieranie prób powietrza w celu ustalenia podstawy zaliczenia złoża węgla lub jego części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (ust. 1 pkt 1) powinny być wykonywane w sposób określony w przepisach wydanych przez Ministra Górnictwa i Energetyki w trybie art. 83 ust. 1 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113).

§ 6. Badania metanowości złóż rud i soli lub ich części, w celu dokonania zaliczenia do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (§ 3 ust. 2), przeprowadza Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez właściwego ministra w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 7. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożo kopaliny lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia metanowego bez względu na ilość wydzielającego się metanu, jeżeli zachodzą okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

§ 8. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia złóż kopalin lub ich części do odpowiedniej kategorii zagro-

żenia metanowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku określonego w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożeń.

§ 9. 1. Równocześnie z zaliczeniem złoża lub jego części do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego okręgowy urząd górniczy ustala granice pól metanowych w poszczególnych kategoriach.

2. Granice pola metanowego powinny być tak ustalone, aby pole to objęło złożo lub jego część o zagrożeniu metanowym łącznie z drogami wentylacyjnymi odprowadzającymi powietrze z tego pola oraz wyrobiska, w których może nastąpić cofnięcie się gazów.

3. Pole metanowe może obejmować poziomy eksploatacyjne lub ich części, jak również roboty w partiach nie rozciętych.

4. W metanowym zakładzie górniczym niemetanowa część złoża może być wydzielona tylko w razie przewietrzania jej niezależnym prądem powietrza, zapewniającym izolację tej części od pól metanowych.

§ 10. Do wniosku, o którym mowa w § 8, należy załączyć:

- 1) w odniesieniu do złóż węgla lub ich części — wyniki badań określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 lub 2, a w odniesieniu do złóż rud i soli lub ich części — wyniki badań określonych w § 6,
- 2) inne wyniki badań i obserwacji, mogące charakteryzować zagrożenie metanowe,
- 3) mapę wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000, z naniesieniem proponowanych granic pól metanowych w poszczególnych kategoriach zagrożenia.

§ 11. 1. W stosunku do złóż kopalin lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich kategorii zagrożenia gazowego — wnioski, o których mowa w § 8, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na podstawie przepisów zarządzenia okręgowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia oraz rygory z nimi związane.

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia złóż kopalin wyrzutami gazów i skał oraz sposobu ustalania granic pól zagrożonych tymi wyrzutami w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał złóż węgla kamiennego i soli lub części tych złóż oraz kryteria zaliczania złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól zagrożonych wyrzutami gazów i skał

w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym oraz w podziemnych zakładach górniczych górnictwa soli.

2. Użyte w zarządzeniu określenia „wyrzuty gazów i skał” oraz „nagłe wypływy gazów” oznaczają wyrzuty dwutlenku węgla i skał, metanu i skał lub mieszaniny tych gazów, jak również innych gazów pochodzenia naturalnego, a także nagłe wypływy gazów.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla kamiennego lub ich części cztery kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża węgla kamiennego lub ich części zalicza się:

- 1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:
 - a) nie występują wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla nie większe od 0,3 atm albo metanu nie większe od 0,8 atm, lub
 - b) stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów,
- 2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono:
 - a) w otworze badawczym nadciśnienie dwutlenku węgla powyżej 0,3 atm albo metanu powyżej 0,8 atm lub
 - b) chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa do 200 t skał,
- 3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden nie tłumiony wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona poza kawernę wyrzutową masa ponad 200 t skał,
- 4) do czwartej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli istnieją warunki zaliczenia do trzeciej kategorii, a zagrożenie występuje w warunkach szczególnych, polegających przede wszystkim na wielkości wyrzutów, ich częstotliwości oraz dużej ilości gazów wydzielających się w czasie wyrzutu.

3. Przy określaniu granicznych wartości nadciśnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2 lit. a), należy przyjąć, że występuje nadciśnienie dwutlenku węgla lub metanu, w zależności od procentowej przewagi jednego z tych gazów, określonej w drodze analizy składu gazów pobranych z otworu badawczego.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż soli lub ich części trzy kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał.

2. Złóża soli lub ich części zalicza się:

- 1) do pierwszej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli:
 - a) nie wystąpiły wyrzuty gazów i skał, lecz stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ gazów, lub
 - b) stwierdzono swobodny wypływ gazów, ale budowa geologiczna i stosunki gazowe złóża nie zostały wystarczająco rozeznane za pomocą robót górniczych,
- 2) do drugiej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli stwierdzono chociażby jeden wyrzut gazów i skał,

przy którym została wyrzucona do wyrobiska masa do 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych nie przekracza 5 m³,

- 3) do trzeciej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli nastąpił chociażby jeden wyrzut gazów i skał, przy którym została wyrzucona do wyrobisk górniczych masa powyżej 10 t skał, albo gdy łączna objętość kawern powyrzutowych przekracza 5 m³.

§ 4. 1. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli zostaną stwierdzone okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

2. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożę węgla kamiennego lub jego część do niższej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał, jeżeli złożę lub jego część jest odprężone.

§ 5. 1. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał dokonuje okręgowy urząd górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzedną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożenia.

§ 6. 1. Równocześnie z zaliczeniem złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał okręgowy urząd górniczy ustala granice pola zagrożonego.

2. Granice pola zagrożonego wyrzutami gazów i skał powinny być tak ustalone, aby pole to obejmowało także wszystkie wyrobiska lub ich części, w których skutki wyrzutów gazów i skał lub nagłych wypływów gazów mogą stanowić zagrożenie, w szczególności drogi, którymi odprowadzane są gazy, oraz wyrobiska górnicze, w których mogłoby nastąpić cofnięcie się gazów.

§ 7. 1. Wniosek, o którym mowa w § 5, powinien zawierać:

- 1) opis budowy geologicznej złoża,
- 2) opis czynników mających związek z wyrzutami gazów i skał i wpływami gazów,
- 3) oznaczenie proponowanej kategorii zagrożenia wyrzutami gazów i skał oraz granic pola zagrożonego wraz z uzasadnieniem.

2. Do wniosku należy załączyć:

- 1) mapy wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000,
- 2) charakterystyczne przekroje geologiczne,
- 3) wyniki pomiarów i ewentualnie badań laboratoryjnych.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: E. Grabowski

51

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kryteriów zagrożenia wybuchem pyłu węglowego w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 109 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kryteria oceny zagrożeń wybuchem pyłu węglowego, klasy tego zagrożenia oraz zasady i sposób zaliczania pokładów węgla lub ich części do poszczególnych klas zagrożenia w podziemnych zakładach górniczych.